

96/25

Kontrolní závěr z kontroly Systémová investiční dotace na „Program záchrany architektonického dědictví“

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 1996 pod pořadovým číslem 96/25 a provedena v období od září 1996 do prosince 1996. Kontrolu řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Mgr. Marie Hošková.

Cílem kontroly bylo prověřit čerpání systémové investiční dotace na „Program záchrany architektonického dědictví“ ze státního rozpočtu na rok 1995.

Kontrolu provedla skupina kontrolujících Odboru školství a kultury NKÚ a skupiny kontrolujících oblastních odborů NKÚ Mladá Boleslav, Tábor, Pardubice, Hradec Králové, Brno, Třebíč a Ostrava.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo kultury (dále jen „MK“); Národní knihovna České republiky, Praha (dále jen „Národní knihovna“); Národní divadlo, Praha (dále jen „ND“); Památkový ústav středních Čech v Praze (dále jen „PÚ Praha“); Okresní úřady (dále jen „OkÚ“) Jičín, Třebíč, Břeclav, Jindřichův Hradec, Jihlava, Brno-venkov, Náchod, Hradec Králové, Opava a Svitavy; Okresní muzeum v Jindřichově Hradci; Památkový ústav v Pardubicích; Josef Maria Bartoň, Nové Město nad Metují; Slezské zemské muzeum, Opava; Cisterciácké opatství Porta Coeli, Předklášteří; Jan Kašník, Hlohovec; Památkový ústav v Brně; město Jemnice; Horácká galerie v Novém Městě na Moravě (dále jen „HG“); město Telč; Správa zámků Hradec nad Moravicí a Raduň, Hradec nad Moravicí (dále jen „Správa zámků“).

Kontrola nebyla prováděna u Římskokatolické farnosti - probošství Litomyšl a Biskupství královéhradeckého z důvodu dostupných kontrolních materiálů na příslušných OkÚ.

Proti kontrolním protokolům byly vzneseny námitky ze strany MK, města Jemnice, HG, OkÚ Jihlava a OkÚ Třebíč. Námitky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících.

Odvolání proti rozhodnutí o námitkách podalo MK, město Jemnice, HG, OkÚ Jihlava a OkÚ Třebíč. O odvoláních rozhodl senát NKÚ usneseními ze dne 26. března 1997.

S e n á t NKÚ (ve složení: Mgr. Marie Hošková - předsedkyně, JUDr. Jiří Drábek, JUDr. Jan Holeček, Ing. Josef Pohl - členové) na svém zasedání dne 26. března 1997

s c h v á l i l usnesením č. 96/25/285
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I.

Program záchrany architektonického dědictví (dále jen „Program“) je součástí usnesení vlády České republiky ze dne 22. února 1995 č. 110. Na Program pro rok 1995 bylo v rozpočtu MK určeno 300 000 tis. Kč jako systémová investiční dotace.

Rozpočtovými opatřeními provedlo Ministerstvo financí na návrh MK úpravu rozpočtu tak, že z celkové částky převedlo 240 874 tis. Kč na neinvestiční výdaje. Ke změně systémové investiční dotace na neinvestiční prostředky došlo z toho důvodu, že MK určilo povahu obnovy nemovitých kulturních památek až po sestavení návrhu rozpočtu roku 1995, a to v době uvolňování jednotlivých etap v průběhu roku 1995.

II.

MK porušilo ustanovení § 14 odst. 6 zákona ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, kde je mj. stanoveno:

„Jde-li o národní kulturní památku, vydá závazné stanovisko podle odstavců 1, 4 a 5 ministerstvo kultury po písemném vyjádření ústřední organizace státní památkové péče.“

O d ů v o d n ě n í:

Památník národního písemnictví zaslal MK žádost o příspěvek z Programu na obnovu národní kulturní památky Letohrádek Hvězda. Žádost byla doložena závazným stanoviskem Magistrátu hlavního města Prahy. Jedná-li se však o obnovu národní kulturní památky, zákon č. 20/1987 Sb. ukládá tuto povinnost MK, nikoliv Magistrátu hlavního města Prahy.

III.

1. ND, Josef Maria Bartoň, Jan Kašník, OkÚ Třebíč, OkÚ Náchod, OkÚ Břeclav a OkÚ Jihlava porušili

ustanovení § 5 odst. 2 zákona ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno:

„Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky. Mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky.“

O d ů v o d n ě n í:

ND obdrželo účelovou dotaci na opravu krovu a restaurátorské práce v kostele sv. Anny. Při vyúčtování předložilo fakturu za vypracování žádosti o dotaci v anglickém jazyce a za zhotovení makety kostela v celkové výši 36 937,50 Kč. Tyto faktury však se stanoveným účelem nesouvisely a neměly být z dotace hrazeny.

Josef Maria Bartoň z poskytnuté dotace neoprávněně uhradil fakturu za projekt na statické zajištění skalního podlaží ve výši 29 450 Kč. Dotace však byla poskytnuta na jiné účely, a to na opravu střech krovů zámku v Novém Městě nad Metují.

Jan Kašník z poskytnuté dotace neoprávněně uhradil fakturu ve výši 466 668 Kč, včetně daně z přidané hodnoty, za přístavbu skladu a kuchyňského provozu v Hraničním zámečku, i když na tyto práce nebyla dotace poskytnuta.

Ministerstvo financí určilo 2 050 tis. Kč na opravu zámku čp. 1 v Náměšti nad Oslavou. OkÚ Třebíč neoprávněně vydal rozhodnutí na renovační práce v předzámčí čp. 4 ve výši 1 200 tis. Kč, které se stanoveným účelem nesouvisely. Z této částky bylo neoprávněně použito celkem 1 192 957 Kč na objekt čp. 4.

OkÚ Náchod, OkÚ Břeclav, OkÚ Třebíč a OkÚ Jihlava zúčtovaly se státním rozpočtem poskytnuté účelové dotace, některé z nich však byly doloženy fakturami na práce, které se stanoveným účelem nesouvisely. OkÚ Břeclav zúčtoval se státním rozpočtem i daň z přidané hodnoty, čímž současně porušil ustanovení článku 7 odst. 1 Zásad pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořizování investičního majetku, publikovaných ve Finančním zpravodaji č. 4/1994 Sb. pod č. j. 113/1 679/1994, kde je mj. uvedeno:

„DPH nebude plátcí DPH zásadně z dotací ze státního rozpočtu hrazena.“

2. HG a Slezské zemské muzeum porušily

ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 576/1990 Sb., kde je uvedeno:

„Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny.“

O d ů v o d n ě n í:

HG neoprávněně proplatila v prosinci 1995 fakturu ve výši 202 405,06 Kč za dodávku kovové konstrukce krovu. Kontrolou bylo zjištěno, že výroba konstrukce byla realizována až v říjnu 1996.

Slezské zemské muzeum uhradilo z dotace částku 367 500 Kč za práce, které podle propočtu nákladů přiloženého k faktuře a podle zápisů z kontrolních dnů nebyly v roce 1995 provedeny.

Tím, že HG a Slezské zemské muzeum zaplatily faktury za práce nepodložené věcným plněním v příslušném rozpočtovém roce, porušily současně ustanovení

§ 30 odst. 2 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, ve znění pozdějších předpisů, kde je mj. uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky ...; prostředky může čerpat jen ... v mezích závazných ukazatelů a v souladu s věcným plněním.“

3. OkÚ Opava porušil

ustanovení § 31 odst. 2 písm. e) a f) zákona č. 576/1990 Sb., kde je mj. uvedeno:

„Zřizovatel vydá o vzniku organizace zřizovací listinu, která musí obsahovat: ...

e) vymezení majetku, k němuž má organizace právo hospodaření,

f) vymezení doby, na kterou je organizace zřizována.“

O d ů v o d n ě n í:

OkÚ Opava v zakládací listině Správy zámku nevymezil majetek, k němuž má nově založená organizace právo hospodaření, a ani neurčil dobu, na kterou je organizace zřízena.

4. Správa zámku, OkÚ Jičín a HG porušily

ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, kde je mj. uvedeno:

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účetové osnovy a postupy účtování ...“

O d ů v o d n ě n í:

Správa zámku poskytnutou zálohu ve výši 250 000 Kč nesprávně zaúčtovala na účet 511 - Opravy a udržování, dále v záznamech operativní evidence nevedla státní zámek Hradec nad Moravicí, a tím nepostupovala ve smyslu platné účetové osnovy (viz příloha č. 2 Opatření FMF č. j. V/20 530/1992, ve znění pozdějších opatření), kde je v účetové třídě 3 čl. II odst. 4 a v účetové třídě 0 čl. IX odst. 3 stanoveno:

„314 - Poskytnuté provozní zálohy

Účtují se zde poskytnuté zálohy dodavatelům před splněním smlouvy ze strany dodavatele.“

„O uměleckých dílech, sbírkách a věcech zapsaných v seznamu kulturních památek se v účetnictví neúčtuje. Evidence o nich se vede v záznamech operativní evidence.“

OkÚ Jičín nevedl k účtu 213 analytickou evidenci k rozlišení poskytnutých dotací na kostel v Hořicích a na kostel v Sobotce, a tím nepostupoval ve smyslu platné účetové osnovy, kde je v účetové třídě 2 čl. II odst. 2 mj. stanoveno:

„Na straně Má dáti účtů 202 a 212 - Poskytnuté dotace rozpočtovým organizacím, 203 a 213 - Poskytnuté dotace příspěvkovým organizacím ... účtují ústřední or-

gány, okresní úřady a obce částky dotací poskytnutých těmto organizacím. Analytická evidence se vede podle jednotlivých organizací, kterým byla dotace poskytnuta.“

HG nevedla k účtu 042 analytickou evidenci, a nemá proto rozlišeny náklady na jednotlivé objekty od počátku prováděných prací, a tím nepostupovala ve smyslu účtové osnovy.

5. ND nepostupovalo podle

ustanovení § 22 odst. 2 zákona ČNR č. 20/1987 Sb., kde je mj. uvedeno:

„Je-li stavebníkem právnická osoba nebo fyzická osoba, při jejímž podnikání vznikla nutnost záchranného archeologického výzkumu, hradí náklady záchranného archeologického výzkumu tento stavebník; jinak hradí náklady organizace provádějící archeologický výzkum.“

O d ů v o d n ě n í:

ND proplatilo Pražskému ústavu památkové péče faktury ve výši 350 000 Kč a 129 852 Kč za provedení archeologického průzkumu v areálu Anenského kláštera. Tyto faktury neměly být z poskytnuté dotace placeny, neboť průzkum měla hradit organizace, která ho prováděla. Kromě toho dotace byla poskytnuta pouze na kostel sv. Anny, a nikoliv na práce prováděné v areálu kláštera.

6. OkÚ Náchod porušil

ustanovení § 29 odst. 2 písm. f) zákona č. 20/1987 Sb., kde je mj. uvedeno:

„Okresní úřad ...

f) vykonává státní stavební dohled při obnově kulturních památek z hlediska památkové péče, ...“

O d ů v o d n ě n í:

OkÚ Náchod při obnově střech zámku v Novém Městě nad Metují nevykonával státní stavební dohled z hlediska památkové péče.

7. Město Telč porušilo

ustanovení § 7 odst. 5 zákona č. 20/1987 Sb., kde je uvedeno:

„Vlastník kulturní památky je povinen oznámit ústřední organizaci památkové péče každou změnu vlastnictví (správy, užívání) kulturní památky nebo její přemístění. Oznámení musí učinit vlastník kulturní památky nejpozději do třiceti dnů ode dne, kdy k takové změně došlo.“

O d ů v o d n ě n í:

Město Telč je podle předloženého výpisu z katastru nemovitostí vlastníkem domu čp. 74 na Kypťově náměstí v Telči. Stalo se jím na základě HS č. 12/91 ze

dne 20. 12. 1991. Město Telč po nabytí nemovitosti neoznámilo změnu vlastníka ústřední organizaci státní památkové péče v zákonem stanovené lhůtě, ale učinilo tak až v průběhu kontroly, dne 19. 11. 1996.

8. OkÚ Náchod porušil

ustanovení § 14 odst. 1 vyhlášky MK ČSR č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, kde je uvedeno:

„Z příspěvku poskytnutého občanu proplácí okresní národní výbor faktury přímo organizaci, která provádí práce na obnově kulturní památky, nebo účty občanovi provozujícímu služby na základě zvláštního povolení.“

O d ů v o d n ě n í:

OkÚ Náchod nesprávně převedl dotaci ve výši 2 300 000 Kč, přidělenou Ministerstvem financí na opravu střech zámku v Novém Městě nad Metují, na účet vlastníka, a tím porušil cit. ustanovení vyhlášky.

9. Národní knihovna porušila

ustanovení části II pol. 11 písm. B Výměru MF ČR č. 01/94, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami, kde je v bodech 9 a 10 mj. uvedeno:

„Zadavatel po výběru nejvhodnější nabídky podle čl. 24 ZŘS stanoví pořadí vhodnosti zbývajících nabídek.“

„Po ukončení soutěžního řízení je zadavatel povinen vypracovat „Zprávu o výsledcích soutěžního řízení“, obsahující zejména údaje uvedené v čl. 7, 18 a 24 ZŘS. Zprávu zašle do 30 dnů po ukončení soutěže orgánu, z jehož rozpočtových prostředků je stavba zcela nebo zčásti financována ...“

Dále porušila ustanovení čl. 11 odst. 3 Zadávacího řádu staveb (dále jen „ZŘS“), vydaného FMH, MP ČR a MVS SR dne 24. 7. 1991 (Cenový věstník částka 40 - 42/1991), kde je mj. uvedeno:

„...; v soutěžních podmínkách se stanoví místo, datum a hodina otevírání nabídek.“

a ustanovení čl. 20 odst. 4 ZŘS, kde je mj. uvedeno:

„O otevírání nabídek se sepisuje protokol, jehož příslušná část se přečte před otevřením další nabídky.“

O d ů v o d n ě n í:

Národní knihovna při opravě Astronomické věže Klementina po výběru nejvhodnější nabídky nestanovila pořadí vhodnosti zbývajících nabídek, po ukončení soutěžního řízení nevypracovala Zprávu o výsledcích soutěžního řízení a nezaslala ji MK. Dále v soutěžních podmínkách k zadávacímu řízení nestanovila místo, datum a hodinu otevírání nabídek a nese-psala protokol o otevírání obálek.

10. PÚ Praha porušil

ustanovení čl. 6 odst. 2 ZŘS, kde je uvedeno:

„Zadání z volné ruky je možné:

- a) jestliže dodávka projektových prací se zadává vítězi projektové soutěže vyhlášené podle zvláštního předpisu,*
- b) pokud ze zvláštních důvodů (např. patentová ochrana) může dodávku realizovat pouze určitý dodavatel,*
- c) jestliže na tutéž dodávku byla vyhlášena nejméně dvakrát veřejná soutěž nebo alespoň jedenkrát užší soutěž a nepřinesla požadovaný výsledek,*
- d) v naléhavých případech (odstranění následků havárií, nebo živelních pohrom),*
- e) při zadání dodatečných prací témuž dodavateli za stejné ceny, pokud tyto práce nepřesáhnou 50 % původní zakázky nebo jsou s původní zakázkou věcně spojeny,*
- f) jestliže náklady na uspořádání veřejné nebo užší soutěže nejsou úměrné výhodám, kterých může být soutěžemi dosaženo,*
- g) z důvodů ochrany státního tajemství.“*

O d ů v o d n ě n í:

PÚ Praha v roce 1993 vyhlásil v souladu se ZŘS užší soutěž na opravu střechy na jihovýchodním křídle zámku Mnichovo Hradiště. V roce 1994 uzavřel dodatek ke smlouvě z roku 1993, a to na opravu fasády zámku v celkové výši 4 760 000 Kč. Tuto zakázku neoprávněně zadal z volné ruky, ačkoliv nebyla naplněna ani jedna z podmínek článku 6 ZŘS. Na základě tohoto dodatku byly v roce 1995 proplaceny faktury za opravu fasády ve výši 783 020 Kč, čímž došlo k neoprávněnému použití rozpočtových prostředků.

11. OkÚ Hradec Králové porušil

ustanovení § 60 odst. 1 písm. c) zákona ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, kde je mj. uvedeno:

„Obecní úřady v obcích, které vláda určí nařízením (dále jen 'pověřený obecní úřad'), vykonávají ve stanovených územních obvodech ...

- c) státní správu ve věcech stanovených zvláštními zákony a ve věcech, které jim svěří okresní úřad, po projednání s příslušným ústředním úřadem státní správy.“*

O d ů v o d n ě n í:

Rozhodnutím ze dne 1. 4. 1993 přenesl přednosta OkÚ Hradec Králové výkon státní správy v oblasti státní památkové péče pro územní obvod statutárního města Hradec Králové na Úřad města Hradec Králové. V rozporu s tímto rozhodnutím OkÚ Hradec Králo-

vé vydal v roce 1995 správní rozhodnutí o poskytnutí příspěvku ve výši 1 900 tis. Kč na obnovu bývalé jezuitské koleje v Hradci Králové. Navíc převedl dotaci na účet vlastníka bývalé jezuitské koleje Biskupství královéhradeckého dříve, než vydal toto rozhodnutí, a před nabytím právní moci tohoto rozhodnutí.

12. Národní divadlo nepostupovalo v souladu s ustanovením bodu IV. smlouvy z 15. 9. 1995, uzavřené mezi Národním divadlem a Pražským ústavem památkové péče na provedení archeologického průzkumu, kde je mj. uvedeno:

„Objednatel se zavazuje do zahájení prací složit zálohu ve výši 200 000 Kč ...“

O d ů v o d n ě n í:

Národní divadlo v rozporu s cit. ustanovením smlouvy vyplatilo dodavateli dne 3. 1. 1996 na základě faktury zálohu ve výši 350 000 Kč. Uhrazením zálohy o 150 000 Kč vyšší, než bylo smluvně dohodnuto, nenakládalo Národní divadlo s rozpočtovými prostředky hospodárně, jak je uloženo v § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb.

13. HG nepostupovala v souladu se smlouvou o dílo č. 9518-0015 bod I. 4., kde je uvedeno:

„Dojde-li při realizaci díla k jakýmkoliv změnám, doplňkům nebo rozšíření předmětu díla vyplývající z podmínek při provádění díla, z odborných znalostí zhotovitele nebo z vad projektové dokumentace, je zhotovitel povinen provést soupis těchto změn, doplňků nebo rozšíření, ocenit je podle jednotlivých cen použitých pro návrh cen a předložit tento soupis objednateli nebo jeho zástupci ve věcech technických k odsouhlasení formou 'Dodatku ke smlouvě'. Teprve po jeho odsouhlasení má právo na realizaci těchto změn a na jejich úhradu.“

a smlouvami o dílo č. 9518-0014 a 0015, kde je v bodě V. 1. mj. stanoveno:

„Fakturace prováděných prací bude prováděna 1 x měsíčně vždy za uplynulý měsíc dle skutečně provedeného množství prací ...“

O d ů v o d n ě n í:

Ve smlouvě o dílo byla dohodnuta částka 321 949 Kč za tesařské konstrukce. HG z dotace proplatila o 136 925,77 Kč více, a to i za ocelovou konstrukci, což nebylo smluvně dohodnuto.

HG zaplatila z dotace určené na obnovu a rekonstrukci zámku částku ve výši 1 510 811,79 Kč, a to za dodávku materiálu, jako např. řezivo, kámen, obklady apod. Ve smyslu uzavřených smluv mělo být uhrazeno skutečně provedené množství prací, a nikoliv pouze dodávka materiálu.

Vyhodnocení:

Z výsledků kontrolní akce vyplynulo, že kontrolované osoby sice použily přidělené dotace na obnovu nemovitých kulturních památek, avšak nedodržely vždy účel stanovený jim rozpočtovými opatřeními, resp. rozhodnutími okresních úřadů a uhradily i práce, které nebyly v příslušném rozpočtovém roce provedeny, a tak došlo k neoprávněnému použití rozpočtových prostředků.

Dotace na obnovu nemovitých kulturních památek jsou poskytovány na základě Programu záchrany architektonického dědictví, schváleného usnesením vlády, kde je mj. stanoveno, že dotace budou poskytovány podle Zásad pro poskytování a čerpání prostředků ze státního rozpočtu pro pořízování investičního a neinvestičního majetku. MK se zásadami seznámilo okresní a magistrátní úřady, nezajistilo však, aby příjemci dotací, včetně organizací v působnosti MK, byli k jejich dodržování zavázáni. Pro příjemce dotací proto při nesplnění podmínek stanovených uvedenými zásadami nevyplývají žádné důsledky.

OkÚ nedodržovaly při účtování o dotacích platnou účtovou osnovu a zúčtovaly se státním rozpočtem i dotace doložené fakturami za práce, které se stanoveným účelem nesouvisely. Některá rozhodnutí OkÚ neobsahovala podmínku finanční spoluúčasti vlastníka na financování obnovy kulturní památky, přestože v usnesení vlády je tato podmínka stanovena. Dále v žádostech o dotace předkládaných MK nebyly doloženy doklady o ročních výnosech za poslední tři roky, jak ukládá ustanovení § 11 písm. b) vyhlášky č. 66/1988 Sb.

Při kontrole bylo zjištěno, že Ministerstvo financí vydává rozpočtová opatření, v nichž určí objekty, na které bude dotace poskytnuta, její výši a zda se jedná o investiční nebo neinvestiční výdaje. Přitom všechny podklady potřebné pro vydání rozpočtových opatření (žádosti o dotace včetně všech dokladů) jsou soustředěny na MK, které prakticky provádí výběr objektů pro zařazení do Programu záchrany architektonického dědictví a určuje i výši dotace. Za toto rozhodnutí však MK nenese odpovědnost. Ta spočívá na Ministerstvu financí, které rozhoduje pouze na základě doporučení MK. Takto oddělený způsob rozhodování o dotacích a jejich financování pak neumožňuje účinnou kontrolu.